

Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Școala Doctorală Multidisciplinară
Domeniul de Doctorat Științe Politice

REZUMAT

TEZĂ DE DOCTORAT

**Competiția globală între Statele Unite și China.
Este “capcana lui Tucidide” inevitabilă?**

Conducător științific:

Prof. Univ. Dr. Ioan Mircea Pașcu

Autor:

Mădălin Ciprian Enescu

București, 2024

CUPRINS

Listă de figuri	1
Listă de tabele.....	2
Listă abrevieri	3
INTRODUCERE	5
Ipoteze și metodologie	10
Relevanță teoretică	10
Ipoteza de Cercetare	11
Metodologia	12
Capitolul 1- Delimitări teoretice	15
1.1 Capcana lui Tucidide și potențialul conflict dintre SUA-China	15
1.2. Neorealismul ofensiv în cadrul ordinii internaționale	32
1.2.1 Neorealismul ofensiv	33
1.2.2 Pivotalul către Asia	45
1.3 Teorii privind tranziția de putere	47
1.3.1 Teoria Tranziției de Putere	48
1.3.2 Teoria Războiului Hegemonic	55
1.3.3 Teoria Ciclurilor de Putere	59
Capitolul 2- Ascensiunea unei noi puteri mondiale	75
2.1 Sfârșitul Războiului Rece și ascensiunea Chinei	75
2.2 China de la izolare la multilateralism (BRI, GDI)	86
2.3 Conflictul din Marea Chinei de Sud	106
2.4 Conflictul dintre China și Taiwan	116
2.5 Competiția tehnologică SUA-China	124
Capitolul 3- Competiția strategică SUA-China	130
3.1 Este Capcana lui Tucidide Inevitabilă?	130
3.2 Următorul ciclu de putere	155
3.3 Este Competiția SUA-China un Război Hegemonic?	169
Capitolul 4- Crearea unui program software de analiză a Capcanei lui Tucidide utilizând logica fuzzy și sistemele de inferențe fuzzy	175
CONCLUZII	200
Limitele cercetării și perspectivele de dezvoltare	205
BIBLIOGRAFIE	207

INTRODUCERE

Disoluția Uniunii Sovietice în 1991 a însemnat sfârșitul Războiului Rece, care a marcat transformarea sistemului internațional de la o ordine bipolară către una multipolară, ce continuă și astăzi, trecând rapid printr-o fază de unilateralism american. Această situație a însemnat faptul că Statele Unite ale Americii (SUA), singura superputere rămasă după Războiul Rece, au încercat să transforme sistemul internațional după un model de ordine liberală în care drepturile și libertățile cetățenești să fie respectate, iar comerțul internațional să fie liber și neîngrădit. În perioada cuprinsă între 1991 și 2010, anul afirmării Chinei ca a doua putere economică mondială, America a reușit să poarte războaie în Afganistan și Irak, iar administrațiile de la Washington s-au bucurat din plin de libertatea de a modela sistemul internațional, fără să existe un challenger care să poată provoca în mod direct America. Dar, criza economică din anul 2008 avea să zdruncine din temelii sistemul internațional, deschizând șansa contestării supremației americane.

În același timp, China care în perioada Războiului Rece era o putere aliată cu SUA, reușește o ascensiune fără precedent ca urmare a reformelor economice propuse de Deng Xiaoping la sfârșitul anilor '70. Deși, după evenimentele din iunie 1989 și perioada de început a anilor '90 când China era văzută ca un stat paria, care nu respecta drepturile și libertățile cetățenești, aceasta va deveni pas cu pas unul dintre actorii cei mai importanți ai sistemului economic modern. Intrarea Chinei în Organizația Mondială a Comerțului în anul 2001, facilitată de Washington, a generat creșteri economice anuale foarte mari și șansa ca în 2010 să devină a doua economie mondială, surclasând astfel Japonia. Acest lucru nu doar că va confirma în mod oficial statutul Chinei ca a doua a putere mondială, dar va fi începutul unei competiții foarte interesante între Washington și Beijing.

Lansarea în anul 2011 a conceptului de *pivotare către Asia* de către administrația Obama, nu doar că a confirmat o schimbare de politică externă a SUA de la Europa și Orientul Mijlociu la Asia de Est, ci a arătat că Washingtonul devine din ce în ce mai interesat de modul în care China își pregătește ascensiunea la nivel regional și internațional. Următorul pas a fost în anul 2013, când actualul președinte chinez, Xi Jinping, a lansat One Belt One Road (OBOR) redenumit Belt and Road Initiative (BRI), un amplu proiect de investiții în infrastructură și nu numai, susținut de China cu rolul de a crea coridoare economice care să lege Asia de Africa și Europa. În acest fel, modelul prin care SUA încerca să modeleze sistemul internațional începe

să fie contestat de Beijing care se afirmă ca o contrapondere la ordinea americană. Acest lucru zdruncină percepția în ceea ce privește modul în care Occidentul și în special America vedea politica internațională și le face pe țările membre din Group of Seven (G7), dar și alte puteri regionale din Asia, precum India, să caute soluții pentru a contrabalansa ascensiunea chineză.

Răspunsul puterilor regionale nu s-a lăsat așteptat pentru că acestea au reușit în 2017 să relanseze Quadrilateral Security Dialogue (QUAD) și în 2021 au creat Australia-Marea Britanie-Statele Unite (AUKUS), două parteneriate de securitate la nivelul continentului asiatic. În acest fel, SUA și aliații săi regionali dau un semnal clar Chinei prin care arată că se opun ascensunii sale economice și militare. Pe de altă parte, începând cu anii 2015-2016, China începe să devolve insulele artificiale din Marea Chinei de Sud, astfel încât să-și impună influența în această regiune. Acest lucru va declanșa un conflict regional, la care se va adăuga conflictul dintre China și Taiwan, două regiuni istorice ale aceleași țări, dar care ca urmare a războiului civil din 1946-1949 s-au separate.

Prezența acestor conflicte și avântul economic fulminant al Chinei arată că aceasta este pregătită să joace rolul URSS-ului într-un viitor sistem bipolar. Însă, modul în care sistemul internațional actual se configurează ne duce cu gândul la un sistem multipolar în care vor exista mai multe puteri la nivel internațional, care pot să colaboreze între ele sau chiar să aibă mai multe interese divergente decât au în prezent. În acest fel, este foarte probabil să observăm o reducere a numărului de democrații de pe întreg globul, în favoarea unor regimuri autoritare.

În acest context geopolitic, competiția SUA-China trebuie văzută ca o formă nouă de competiție, foarte diferită de competiția SUA-URSS, care era marcată de multe diferențe de ordin politic, economic și militar. Astăzi, spre deosebire de atunci, China și SUA colaborează din punct de vedere economic, modelele lor economice sunt aproximativ asemănătoare, ambele susținând libera inițiativă și libertatea comerțului internațional. Însă, nu același lucru putem spune despre modelele lor politice și viziunea lor internațională. Am amintit mai sus de modul în care cele două puteri sunt la concurență în ceea ce privește viitoarele modele de investiții la nivel internațional și de perspectiva geopolitică prin care vor încerca să construiască viitoarea distribuție de putere din Asia. De asemenea, tehnologia este un alt domeniu unde cele două puteri au viziuni diferite despre ce înseamnă modelele de dezvoltare, nu doar în ceea ce reprezintă proiectarea și implementarea noilor tehnologii, dar și asupra modului în care se finanțează aceste proiecte. Din acest motiv, competiția economică și cea tehnologică sunt strâns legate, pentru că ambele țări încearcă să-și asigure o cotă de piață mult mai mare decât cealaltă.

Însă, în ciuda faptului că Beijingul ar putea să obțină un avantaj în dezvoltarea tehnologică a viitorului, China nu are același avantaj în ceea ce reprezintă sistemul de alianțe

și capacitatea de proiecție a forței sale pe glob. Lipsa unor alianțe la nivel regional și internațional după modelul SUA, dar și inexistența unui sistem de baze militare răspândite pe tot globul, fac ca hard powerul Chinei să nu fie chiar așa de bine reprezentat la nivel mondial. Astăzi, China pare mai interesată să devină un hegemon regional și să blocheze SUA în încercarea ei de a se opune acestei dorințe, decât să încerce să se implice prin smart powerul său în alte zone de pe glob. Spre deosebire de China, Rusia este un challenger mai activ, pentru că a reușit să se implice în mod direct în Asia, Africa și Europa atunci când interesele sale geopolitice au cerut-o. Deși, poate China ar avea o capacitatea mult mai mare de implicare și de a influența unele evenimente de pe glob, conducerea de la Beijing nu pare încă pregătită să-și asume acest rol. Aceasta preferă să continue dezvoltarea unei economii puternice și apoi să înceapă să acționeze ca un actor global. Amânarea acestui moment s-ar putea să nu reprezinte în acest caz un mare avantaj.

Pornind de la acest tablou al Chinei atât ca actor regional dar și global, lucrarea de față încearcă să determine dacă competiția SUA-China poate genera o *Capcană a lui Tucidide*. Pentru a face acest lucru am realizat o îmbinare a principalelor concepte din cadrul relațiilor internaționale: Capcana lui Tucidide descrisă de Graham Allison, neorealismul ofensiv prezentat de John Mearsheimer și teoria ciclurilor de putere a lui George Modelski. În acest fel, am legat ascensiunea Chinei de faptul că este important să poată deveni un hegemon regional și să nu existe coaliții de balansare care să o blocheze la nivelul Asiei. În același timp, am considerat că dacă va exista o *Capcană a lui Tucidide* este foarte probabil ca Beijingul să încerce să-și definească propriul ciclu de putere și din acest motiv am analizat modul în care acest lucru ar fi posibil. Astfel, lucrarea abordează o perspectivă multidisciplinară, prin îmbinarea mai multor domenii de analiză: relații internaționale, științe politice, economie, tehnologie, conflicte militare, statistică și inteligența artificială.

Ipoteze și metodologie

Ipoteza de Cercetare

Lucrarea de față analizează dacă competiția SUA-China poate genera o *Capcană a lui Tucidide*. Pentru a realiza acest lucru se analizează diferite aspecte care au legătură cu această relație: de la evoluția economică a Chinei după Războiul Rece, Belt and Road Initiative (BRI), conflictele regionale din Marea Chinei de Sud, conflictul cu Taiwanul și competiția semiconductorilor dintre cele două puteri. Pornind de la aceste probleme regionale se urmărește și se analizează următoarea ipoteză centrală de cercetare: *Competiția strategică dintre SUA și China poate genera apariția unei Capcane a lui Tucidide*.

Astfel întrebarea principală de cercetare este:

Competiția SUA-China poate genera o Capcană a lui Tucidide?

Din această întrebare de cercetare vor deriva o serie de întrebări secundare, cum ar fi:

- Conflictul economic între SUA și China poate degenera într-un conflict militar între cele două puteri?
- Putem considera China viitoare superputere a sistemului internațional?
- Un posibil conflict militar, dintre cele două țări, este înțeles ca o formă de război hegemonic?
- Se sfârșește ciclul de putere american, conform teoriei lui George Modelski? Dacă da, va urma un alt ciclu de putere?

De asemenea, pornind de la aceste întrebări, s-au identificat următoarele obiective de cercetare:

- Analiza modului în care au apărut și au evoluat relațiile diplomatice, economice și politice dintre SUA și China;
- Evoluția modului în care conflictul economic poate degenera într-un conflict militar;
- Principalele consecințe geopolitice și geoeconomice care pot apărea în urma conflictului dintre cele două puteri;
- Analiza modului prin care se realizează tranziția de putere din perspectiva teoriei ciclurilor de putere.

Pentru a răspunde la aceste întrebări și obiective de cercetare se utilizează conceptul de *Capcană a lui Tucidide*, descris de Graham Allison în relație cu alte două concepte din Teoria Relațiilor Internaționale: hegemonia regională concept dezvoltat de John Mearsheimer și tranziția de putere, în special teoria ciclurilor de putere dezvoltată de George Modelski.

Pentru ca Beijingul să încerce să genereze un nou ciclu de putere și să înlocuiască America ca putere mondială a sistemului actual, trebuie întâi de toate să obțină hegemonia regională și mai apoi să provoace o *Capcană a lui Tucidide*. Practic, în opinia noastră, *Capcana lui Tucidide* este starea în care cele două puteri se află înainte de faza de Război Global descrisă de George Modelski. În acest caz este mai ușor Americii să creeze și să susțină coaliții de contrabalansare ale Chinei, a se vedea Quad și AUKUS, decât Chinei. Pe de altă parte, scopul Chinei este de a găsi oportunitățile necesare astfel încât să poată bloca SUA, în încercarea ei de a mai crea noi alianțe regionale și să se implice tot mai mult în politica regională. Însă, conflictele din Marea Chinei de Sud și conflictul cu Taiwanul fac ca țările din această regiune să ceară o implicare tot mai mare a SUA în politica regională. Acest lucru va bloca capacitatea Chinei de a deveni hegemon regional și automat posibilitatea țării de a deveni următoarea putere care să creeze un nou ciclu de putere.

Metodologia

În această lucrare se folosesc atât analiza cantitativă cât și calitativă a datelor pentru a determina dacă competiția SUA-China va genera apariția unei Capcane a lui Tucidide. Din punct de vedere calitativ, se folosește analiza de conținut pentru discursurile liderilor politici, în special discursurile lui Xi în ceea ce privește politica externă a Chinei; pentru diferite știri care au legatură cu conflictele regionale din Marea Chinei de Sud, Taiwan, competiția semiconductorilor, Războiul Economic; documente oficiale care au fost emise de cele două state, fie de organizații internaționale; cărți și articole științifice din domeniul istoriei, relațiilor internaționale, economiei sau tehnologiei. De altfel, se va realiza o analiză de conținut pe rapoartele de cercetare emise de diferite instituții din domeniile: relații internaționale, economiei, analiză militară sau tehnologie, care reușesc să prezinte diferite aspecte ale problemelor cercetate de autor, dar și perspective de cercetare viitoare. În această categorie, vom introduce și analiza de conținut realizată pe diferite reportaje, analize video și analize grafice care prezintă situația geopolitică din Asia de Est și a Chinei. În general, analiza de

conținut se va realiza pe contextul general al textului sau materialului video și mai puțin pe determinarea unui număr de cuvinte specifice subiectului tezei. Astfel suntem interesați de mesajul textului și modul în care o anumită informație influențează sau nu relația dintre SUA și China.

Din punct de vedere al analizei cantitative se utilizează o serie de indicatori precum: produsul intern brut (PIB), produsul intern brut pe cap de locuitor (PIB/ capita), paritatea puterii de cumpărare (PPP), număr de vase ale marinei chineze și americane, evoluția marinei chineze în diferite regiuni din jurul Chinei, bugetele militare ale Chinei, SUA, Taiwanului; numărul de soldați ai Chinei și SUA; procentul din piața de echipamente 5G deținut de diferite companii; bugetele de cercetare ale SUA și Chinei, numărul de brevete înregistrat în aceste țări; o comparație între bugetul militar chinez și a celorlalte puteri regionale din Asia de Est. Pentru a obține evoluția unor indicatorii precum: PIB, PIB/capita, PPP sau a bugetelor de cercetare pentru SUA și China am obținut datele prin intermediul siteului The World Bank, data.worldbank.org, acest site nu doar că ne-a pus la dispoziție aceste informații, pentru o perioadă începând din anii '60, dar în unele cazuri ne-a pus la dispoziție și o serie de grafice care au arătat modul în care indicatorii economici au variat în perioada analizată de noi, între 2009-2022. Astfel, din punct de vedere economic, 2009 reprezintă al doilea an din cadrul crizei economice apărute între 2007 – 2008, înainte de momentul în care China depășește economic Japonia și devine a doua economie mondială. Din punct de vedere militar anul 2009 are o însemnătate importantă pentru că ne arată situația armatei chineze, în special a marinei, înainte ca primul portavion de fabricație sovietică să intre în componența Armatei de Eliberare Populăre (AEP). Astfel, toate datele economice analizate în această lucrare vor avea ca dată de început anul 2009 și de sfârșit anul 2022, pentru că pentru anul 2023 nu avem toate datele centralizate.

Analiza militară a însemnat utilizarea unor date prelucrate de armata SUA și The International Institute for Strategic Studies în funcție de informațiile pe care le-au putut culege din China în ceea ce privește capacitățile militare ale acestei țări, în perioada 2009-2023. Pentru a analiza modul în care a evoluat capacitatea militară a marinei AEP am utilizat: Annual Report: Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, care este un document pregătit anual de către Office of the Secretary of Defence, al cărui scop este să analizeze principalele tendințe militare ale Chinei și The Military Balance realizat de către The International Institute for Strategic Studies pentru anii 2009-2023. În cadrul acestor documente se pot identifica pe lângă noile evoluții geopolitice ale Chinei, de la rachete cu rază lungă de acțiune până la sistemul de insule artificiale sau date în ceea ce privește marina, aviația și chiar

infanteria chineză. Astfel, numărul de vase, tipul și evoluția acestora în cadrul AEP au fost culese din aceste documente, ca mai apoi să realizăm graficele aferente cu ajutorul programului Excel. Trebuie să menționăm că există o diferență foarte mare între datele pe care marina chineză le raportează oficial și datele pe care armata americană le-a aproximat ca fiind reale. Astfel, deși în 2009 marina chineză, în cadrul documentului: *The People's Liberation Army, A Modern Navy with Chinese Characteristics*, (The Office of Naval Intelligence, 2009), amintea de existența unor vase care au capacitatea de a purta rachete de croazieră, ele vor apărea foarte târziu în rapoartele americane, în jurul anului 2015. Din acest motiv, am preferat statisticile americane și engleze care au reușit să prezinte o imagine mult mai apropiată de capacitățile militare reale decât unele rapoarte chineze.

Pentru a obține bugetul militar al SUA pe fiecare an, am utilizat: *The Military Balance* începând cu anul 2009 și până în anul 2023, pentru a determina modul în care bugetul militar al Chinei a început să crească în raport cu cel american. Însă, am constatat că în ciuda faptului că bugetul militar chinez crescuse, aceasta nu a reușit să atingă valorile celui american, ca procent din PIB. De asemenea, pentru a avea o imagine asupra modului în care a crescut bugetul militar al Taiwanului, am utilizat tot *The Military Balance*. Fapt ce ne-a permis o imagine mult mai apropiată de prezent în ceea ce privește capacitatea insulei de a se apăra în cazul unei invazii chineze. În același fel, am utilizat: *The Military Balance*, pentru a analiza efectivele armatei americane și chineze în perioada 2009-2023. Conform acestor informații putem observa că efectivele americane sunt la jumătate din cele chineze, fapt ce face imposibilă o eventuală invazie americană pe teritoriul chinez.

Numărul de patente pentru fiecare țară a fost obținut utilizând baza de date de la The World Intellectual Property Organization (WIPO), “WIPO IP Statistics Data Center”, care a fost de mare ajutor în sensul că prezintă o statistică a patentelor din perioada anilor ‘60 către prezent. S-a putut observa în acest caz o evoluție foarte interesantă a Chinei care a reușit să depășească America, în anul 2016, și chiar să crească numărul acestora imediat după ce Washingtonul a impus sancțiuni tehnologice în 2019. Acest lucru arată modul în care China a devenit o putere tehnologică, militară și economică, astfel fiind un challenger mult diferit de URSS care era mai degrabă un challenger politic, economic și militar. Tot pentru analiza modului în care sancțiunile tehnologice au influențat capacitatea Chinei de a rămâne un actor competitiv, am utilizat: Thomas Alsop, “Mobile base station vendor market share worldwide from 2019 to 2022”, [statistica.com](https://www.statista.com), pentru o prezentare a procentelor din piață deținute de către cei mai mari producători de echipamente de rețele 5G. Însă, pentru că datele prezentate în acest

site nu au putut fi verificate cu o sursă oficială, este destul de dificil de precizat dacă acestea reprezintă realitatea. Însă, noi le-am folosit ca să arătăm că există o posibilitatea foarte mare pentru China să rămână o putere tehnologică, în ciuda faptului că SUA a promovat blocarea accesului tehnologiei chineze în Occident pe motiv de securitate națională. Astfel, lucrarea folosește atât date cantitative, cât și calitative pentru a arăta modul în care competiția SUA-China modelează politica externă internațională.

Relevanță teoretică

Deschiderea economică începută la începutul anilor '80 și criza economică din anul 2008 au facilitat ascensiunea Chinei și poziționarea ei ca a doua economie la nivel mondial. Această deschidere a ajutat la dezvoltarea puterii tehnologice, la creșterea puterii militare și a condus la apariția unor serii de proiecte internaționale, precum proiectul BRI. În acest fel, evoluția spectaculoasă a Chinei a pus SUA într-o poziție nemaiîntâlnită de la sfârșitul Războiului Rece, lucru care a determinat apariția unui război economic și tehnologic între cele două puteri. Din acest motiv, scopul acestei lucrări este de a determina dacă aceste conflicte pot degenera într-unul militar și cum acesta va afecta sistemul internațional.

În acest context, SUA și-a întărit prezența la nivel regional prin intermediul alianțelor internaționale QUAD și AUKUS, dar și prin garantarea unui sprijin militar către Taiwan. Toate aceste acțiuni nu doar că au mărit capacitatea de containment a SUA la nivelul Asiei, dar au trimis și un semnal de alarmă pentru conducerea chineză. De asemenea, este dificil să credem că SUA va ceda locul Chinei ca putere dominantă în cadrul sistemului internațional. Din acest motiv, este foarte probabil ca Beijingul să încerce să găsească noi soluții astfel încât să-și poată mări puterea și influența la nivel internațional. Utilizarea războiului pentru o asemenea ascensiune, ar fi o greșeală strategică și ar putea duce la o schimbare de regim politic la Beijing, dar și la pierderi umane foarte mari. Având în vedere acest context, este foarte probabil ca SUA să încerce să beneficieze de pe urma deciziilor greșite luate de China. Pe de altă parte, Washingtonul ar putea să impună tot mai multe blocaje economice și tehnologice, lucru ce i-ar permite să-și mențină avantajul tehnologic în relație cu China. Interesul Americii fiind acela de a bloca capacitatea Chinei de a deveni hegemon regional în Asia de Est și astfel să se mențină echilibrul de putere din această regiune.

În concluzie, lucrarea va prezenta modul în care teoria tranziției de putere explică modul în care se poate realiza transferul de putere între SUA și China. Deși am fi tentați să credem că Beijingul deja are o putere importantă în cadrul sistemului internațional, mai ales

din punct de vedere economic, în realitate putem observa că SUA este încă destul de puternică și poate bloca ascensiunea chineză. Cele trei proiecte internaționale propuse de Beijing: BRICS, BRI și Global Development Initiative (GDI), arată modul în care China încearcă să-și asume o nouă poziție la nivel internațional. În acest context, cercetarea încearcă să determine dacă politica de containment realizată de SUA în Marea Chinei de Sud, ar putea să fie una de succes având în vedere creșterea costurilor militare pentru SUA. Deși aparent China cheltuiește mai puțin pentru proiectele de înarmare decât SUA, acest lucru este perceput ca o amenințare la pacea regională, iar țările din jur par să fie mai puțin dispuse să intre într-o alianță militară cu Beijingul. Din acest motiv, lucrarea va urmări modul în care alianțele regionale vor reuși să contrabalanseze cu succes China. și premisele care pot conduce la izbucnirea unui conflict militar în zonă.

Nu în ultimul rând, această lucrare încearcă să determine dacă intrarea într-o competiție a Chinei cu SUA, la nivel internațional, va conduce la o schimbare de regim politic sau la o deschidere tot mai mare către cooperare. Este foarte probabil să observăm o formă de schimbare de regim politic sau de leadership la Beijing, dacă dezvoltarea economică și proiectele internaționale eșuează.

CAPITOLUL 1- DELIMITĂRI TEORETICE

Primul capitol al acestei lucrări este dedicat principalelor concepte teoretice: Capcana lui Tucidide, neorealismul ofensiv, ciclurile de putere. Am pornit de la articolele și cartea lui Graham Allison despre conceptul de Capcană a lui Tucidide, pentru a face mult mai ușor de înțeles acest concept pentru un cititor neavizat, urmând apoi prezentarea cazurilor propuse de autor, dar și a celor care nu au fost incluse. În acest fel am identificat faptul că actualul război din Ucraina este un caz tipic de *Capcană a lui Tucidide*, în care Rusia, puterea care dorește menținerea status quo-ului regional, s-a simțit amenințată de o posibilă integrare a Ucrainei în Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) și în Uniunea Europeană (UE).

A doua perspectivă teoretică a făcut referire la neorealismul ofensiv, în special asupra conceptului de hegemon regional. Am identificat modul în care China își dorește să devină un hegemon în Asia, dar și modalitățile prin care această ascensiune poate fi blocată de coalițiile de balansare susținute de SUA. Din acest motiv, riscul unui conflict regional provocat de China împotriva SUA și a aliaților ei este mult mai mare decât o posibilă Capcană a lui Tucidide.

Ajungem în acest fel la ultima perspectivă teoretică, teoria ciclurilor de putere, care prezintă modul în care o putere în ascensiune poate construi un nou ciclu de putere. În acest sens, am identificat principalele etape în formarea unui nou ciclu de putere, dar și principalele cicluri de putere apărute de-a lungul istoriei. Nu am omis din prezentare, condițiile care stau la baza apariției unui nou ciclu de putere și nici celelalte teorii care analizează tranziția de putere în cadrul sistemului internațional.

CAPITOLUL 2- ASCENSIUNEA UNEI NOI PUTERI MONDIALE

Cel de *al doilea* capitol prezintă istoria ascensiunii Chinei de la sfârșitul Războiului Rece și până în prezent, subliniind care sunt principalele conflicte regionale din Asia de Est. În acest fel, am identificat faptul că în Marea Chinei de Sud există două conflicte regionale: cel din Marea Chinei de Sud generat de insulele artificiale construite de China și cel dintre China - Taiwan. Am subliniat, de asemenea că SUA este foarte probabil să folosească o strategie de tip back-passing în cazul insulelor artificiale, având în vedere faptul că există foarte mulți actori regionali care ar avea tot interesul de a bloca ascensiunea Chinei. În cazul Taiwanului, America va dori să ajute în mod direct insula mai ales că o cucerire a ei ar reprezenta o amenințare directă nu doar asupra Japoniei dar și asupra regiunii Indo-Pacificului. De asemenea, faptul că în Taiwan se află principalele companii la nivel mondial în domeniul semiconducătorilor, obligă SUA să intervină astfel încât să-și poată proteja unul dintre motoarele viitoarei revoluții tehnologice. Nu am uitat nici competiția generată la nivel mondial de către BRI, ca proiect internațional susținut de China, dar și modul în care tehnologia modelează relația dintre SUA și China. În cadrul competiției tehnologice, accentual a fost pus pe concurența generată de dezvoltarea semiconducătorilor, pentru că în opinia noastră aceasta reprezintă baza evoluției oricărei tehnologii viitoare, de la inteligența artificială (AI) până la rețelele 5G sau Internet of Things (IoT).

CAPITOLUL 3- COMPETIȚIA STRATEGICĂ SUA-CHINA

Al treilea capitol are rolul să realizeze analiza geopolitică în ceea ce privește apariția *Capcanei lui Tucidide*. Am demonstrat, utilizând date statistice privind: bugetele militare, capacitatea de înzestrare a marinei, dar și numărul de trupe din cadrul infanteriei a celor două state; că orice confruntare militară între SUA și China ar trebui evitată. Dacă SUA ar începe o acțiune militară împotriva Chinei, din dorința de a stopa ascensiunea acesteia, este foarte probabil ca aceasta să fie un eșec pentru armata americană, având în vedere geografia țării și numărul mare de soldați pe care Beijingul ar putea să-i mobilizeze. Pe de altă parte, dacă China ar încerca să facă același lucru, este foarte posibil să piardă, având în vedere că o confruntare cu SUA este una maritimă, iar apariția unei asemenea acțiuni ar duce la coalizarea mai multor țări din regiune împotriva sa. În acest fel apariția *Capcanei lui Tucidide* nu este în avantajul niciuneia dintre părți, iar ele ar trebui să prefere soluții de dezescaladare a conflictului și menținerea actualui status quo.

A doua parte a acestui capitol a fost dedicată modului în care apariția unui nou ciclu de putere ar fi posibil, în eventualitatea în care SUA și China ar începe *Capcana lui Tucidide*. În acest caz, am considerat că este important să analizăm modul în care condițiile propuse de George Modelski se pot aplica pentru o putere continentală, precum China. Am constatat că doar una dintre aceste condiții este îndeplinită complet de către China, în timp ce celelalte sunt foarte dificil de realizat. În acest caz este destul de greu de crezut faptul că va exista un ciclu de putere chinez, având în vedere faptul că ceilalți challenger ai SUA din cadrul sistemului internațional pot să nu accepte o subordonare față de Beijing. Din acest motiv, am considerat că este dificil să vedem posibil un ciclu de putere chinez, dar nu am exclus ca fiind posibil un al doilea ciclu de putere american ca urmare a noii revoluții tehnologice.

CAPITOLUL 4- CREAREA UNUI PROGRAM SOFTWARE DE ANALIZĂ A CAPCANEI LUI TUCIDIDE UTILIZÂND LOGICA FUZZY ȘI SISTEMELE DE INFERENȚE FUZZY

Ultimul capitol, *al IV-lea*, a constatat în prezentarea unui soft care folosește logica fuzzy, pentru a analiza dacă competiția SUA-China poate deveni o *Capcană a lui Tucidide*. Logica fuzzy s-a dovedit în acest scop de un real ajutor mai ales pentru că în cadrul ei se pot construi variabile cu mai multe grade de adevăr, de genul: foarte mic, mic, mediu, mare, foarte mare. Acestea putând să ia valori cuprinse în intervalul 0 și 1, mult diferit de modul binar în care calculatorul lucrează în mod normal.

În acest fel, am definit o serie de variabile pe care le-am considerat importante în modelarea relației dintre SUA și China. La acestea am adăugat reguli construite special cu o anumită pondere, care ne-au permis să determinăm gradul în care *Capcana lui Tucidide* este posibilă. Rezultatul analizei variabilelor de intrare pe baza regulilor ne-a sugerat faptul că posibilitatea apariției unei *Capcane a lui Tucidide* este mare având în vedere că variabila de ieșire este o variabilă cu mai multe grade de adevăr: foarte mic, mic, mediu, mare, foarte mare. Astfel, prin logica fuzzy calculatorul poate modela variabile calitative specifice chestionarelor sociologice și în acest fel utilizatorii pot determina gradul de apariție a unor evenimente cu caracter social.

CONCLUZII

Deși ascensiunea Chinei a fost greu de observat în perioada anilor '90, după anul 2010 când aceasta devine a doua putere economică mondială, Beijingul începe să se afirme ca un challenger sistemic al SUA. În acest mod, China a arătat lumii întregi că poate să fie o putere competitivă în raport cu SUA, poate nu la fel de puternică precum a fost URSS, dar destul de influentă din punct de vedere economic și tehnologic. Această ascensiune a reușit să genereze o presiune sistemică care a făcut America să-și reorienteze politica externă dinspre Europa și Orientul Mijlociu către Asia de Est. În același timp, Războiul Comercial și competiția strategică dintre SUA și China a generat posibilitatea apariției *Capcanei lui Tucidide*.

Astfel, scopul acestei lucrări a fost de a analiza dacă competiția SUA-China este sau nu un caz al *Capcanei lui Tucidide*. În încercarea de a valida ipoteza am considerat că ar fi necesară o analiză de date cantitativă în ceea ce privește capacitățile militare, economice și tehnologice ale celor două puteri. În urma analizei realizate, am putut constata faptul că posibilitatea apariției unei *Capcane a lui Tucidide* este destul de limitată, iar SUA ar trebuie să evite orice confruntare directă pe teritoriul Chinei. Motivele fiind că Beijingul deține o infanterie de peste 1 milion de soldați dar și o geografie favorabilă acțiunilor defensive, iar aceste lucruri fac imposibilă orice operațiune militară de cucerire a țării. Pe de altă parte, faptul că aceasta este una dintre puterile nucleare, face imposibilă limitarea unui conflict militar doar la unul convențional.

A doua perspectivă de cercetare din cadrul acestei lucrări a fost să determinăm dacă apariția *Capcanei lui Tucidide* va duce la crearea primului ciclu de putere chinez. Dacă acest lucru ar fi posibil, atunci pentru prima dată în istoria mondială va apărea un ciclu de putere al

unei puteri continentale. Faptul că, China este o putere continentală o obligă să blocheze o parte dintre resursele sale militare și economice în apărarea granițelor terestre, în eventualitatea apariției unei strategii de contrabalansare venită din partea altor puteri regionale. În acest scenariu, este destul de dificil de preconizat dacă Beijingul va mai deține resursele necesare astfel încât să-și continue expansiunea în zona Mării Chinei de Sud și a Mării Chinei de Est. Pe de altă parte, China este în incapacitate de a-și proiecta puterea și în alte regiuni de pe glob. Motivul fiind că până la acest moment aceasta, nu deține o rețea vastă de alianțe la nivel mondial, dar nici o rețea de baze militare, în afară de cea din Djibouti, care să o ajute să intervină în alte regiuni de pe glob. Această lipsă de proiecție este un mare dezavantaj atunci când este nevoie să impună propria agendă internațională. Din acest motiv, am considerat că existența unui ciclu de putere chinez nu va însemna automat că această putere poate avea un moment de unipolaritate. Pe de altă parte, având în vedere competiția foarte strânsă între SUA și China în domeniul tehnologiei, este greu de anticipat apariția unui nou ciclu de putere. De asemenea, este destul de dificil pentru America să creeze o nouă revoluție politică prin care să genereze o nouă ordine mondială, alta decât actuala ordine liberală. Practic, după sfârșitul ciclului de putere american, o să existe o perioadă foarte lungă de timp în care niciuna dintre puteri nu va mai realiza un ciclu de putere.

Ultima perspectivă prezentată în cadrul acestei lucrări este reprezentată de construcția unui soft care utilizează logica fuzzy, cu rolul de a analiza posibilitatea apariției *Capcanei lui Tucidide*. Această abordare, foarte diferită de logica binară, permite calculatorului să-și formeze o imagine asupra unor variabile care până ieri erau considerate doar variabile calitative, imposibil de reprezentat în logica 0 și 1. Noile variabile se apropie de cele care sunt foarte des întâlnite în chestionarele utilizate în științele sociale, al căror rol este să măsoare percepția oamenilor în ceea ce privesc anumite probleme de ordin politic, economic și social. În acest fel, logica fuzzy ne permite modelarea unor variabile, care definesc foarte bine relația dintre SUA și China în contextul *Capcanei lui Tucidide*: interesele strategice, diferențele ideologice, colaborarea dintre cele două state, competiția pentru putere, diferențele culturale, competiția economică, alianțe și tratate realizate de către fiecare țară în parte, provocările transnaționale, potențialul apariției unui conflict militar. Pe de altă parte, utilizarea acestor variabile presupune existența unor reguli generate de experiența cercetătorului, care poate modela după cum dorește relațiile dintre ele. Cercetătorul poate defini ponderea pe care fiecare regulă o are în cadrul sistemului final, astfel încât să poată obține un răspuns cât mai apropiat de situația din realitate. Astfel, prin intermediul SECONF am reușit să determinăm faptul că: riscul apariției *Capcanei lui Tucidide* în cazul competiției SUA-China este mare. Din acest

motiv, ambele țări ar trebui să caute soluții astfel încât competiția dintre ele să nu genereze o *Capcană a lui Tucidide*. De asemenea, ele trebuie să evite orice confruntare militară, pentru că un război convențional se poate transforma oricând într-un conflict nuclear.

Deși este destul de greu de anticipat modul în care relația SUA-China va evolua în următorii ani, conceptul de *Capcană a lui Tucidide* rămâne definitoriu în ceea ce privește relația dintre cele două state. Această competiție nu doar că va modela viitorul sistem internațional, dar are șansa să reprezinte unul dintre evenimentele cele mai importante ale secolului XXI, precum a fost Războiul Rece în secolul trecut. Niciuna dintre puteri nu trebuie să ignore potențialul celeilalte, iar menținerea păcii și a status quo-ului actual ar trebui să fie o prioritate pentru ambele state. Astfel, chiar dacă se va apărea sau nu, *Capcana lui Tucidide* rămâne principalul concept care reușește să descrie cel mai bine relația dintre două puteri aflate în același timp în cooperare economică și competiție militară, tehnologică și economică.

Bibliografie Selectivă

Allison, Graham. Blackwill, Robert D. și Wyne, Ali. *Lee Kuan Yew: The Grand Master's Insights on China, the United States, and the World*. Cambridge: Belfer Center for Science and International Affairs, 2012.

Allison, Graham. "The Thucydides Trap: Are the U.S. and China Headed for War?". *The Atlantic*, 24 septembrie 2015.

<https://www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/united-states-china-war-thucydides-trap/406756/> (Accesat pe 17.07.2023).

Allison, Graham. *Destined to War*. Boston: Mariner Books, 2017.

Christensen, Thomas. *China Ca Provocare. Cum pot fi modelate alegerile unei puteri în ascensiune*, București: Comunicare.ro, 2015.

Clinton, Hillary "America's Pacific Century", *Foreign Policy* 189 (November 2011): 58-63.

Enescu, Madalin Ciprian, "Is the US-CHINA Competition a Case of Thucydides Trap?", *Revista de Științe Politice. Revue des Sciences Politiques*, nr.79 (2023): 35 – 45.

Enescu, Madalin Ciprian. "U.S.-CHINA COMPETITION: IS A CHINESE CYCLE OF POWER POSSIBLE?", *Annals of the „Ovidius” University of Constanța – Political Science Series*, Vol 12 (2023): 31-53

Enescu, Madalin Ciprian. "US Historical Challenges: A Comparison Between the Cold War and the US-China Competition", *Analele Universității din Oradea*, TOM XV, 2023: 83-96.

Fenby, Jonathan. *Istoria Chinei Moderne*, București: Humanitas, 2018.

Feng, Jin, *The Gray Zone Issue: Implications for US-China Relations*, Pacific Forum, Vol. 19, WP 14, Octombrie 2019.

Fukuyama, Francis. "The End of History?", *The National Interest*, No, 16 (Summer 1989): 3-18.

Gerschenkron, Alexander. *Economic Backwardness in Historical Perspective*. Cambridge: The Belknap Press of Harvard University, 1962.

Gilpin, Robert "The Theory of Hegemonic Wars", *Journal of Interdisciplinary History*, XVIII: 4 (Spring 1988): 591–613.

Gilpin, Robert. *War and Change in World Politics*, Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

Huntington, Samuel P. *The Third Wave. Democratization in the Late Twentieth Century*, Oklahoma: University of Oklahoma, 1991

Huntington, Samuel P. "The Lonely SuperPower", *Foreign Affairs*, Vol. 78, No. 2 (Mar. - Apr.1999): 35-49.

Huntington, Samuel P. *Ciocnirea civilizațiilor si refacerea ordinii mondiale*, Bucuresti: Litera, 2018.

Lawrence Freedman, "Who Wants to Be A Great Power?", *PRISM*, Institute for National Strategic Security, National Defense University, PRISM, Vol. 8, No. 4 (2020): 2-15

Layne, Christopher. *Pacea Iluziilor*, Iași: Polirom, 2011.

Kaplan, Robert. "Was Democracy Just a Moment? ", *The Atlantic*, decembrie 1997. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1997/12/was-democracy-just-a-moment/306022/> (Accesat pe 03.11.2022)

Kaplan, Robert. *Butoiul cu Pulbere al Asiei*, Bucuresti: Litera, 2016.

Kaplan, Robert. *Răzbunarea Geografiei*, Bucuresti: Litera, 2015.

Kissinger, Henry. *Despre China*, București: Comunicare.ro, 2012.

Kissinger, Henry. *Leadership*, București: Litera, 2022.

Marshall, Tim. *Prizonierii Geografiei*, Bucuresti: Litera, 2020.

Mclaughlin, Madeline. *U.S. Strategy in the South China Sea*, Washington D.C: American Security Project, 2020.

Mearsheimer, John. *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W. W. Norton &Company, 2014.

Mearsheimer, John. *Tragedia Politicii de Forță*. București: Antet XX Press, 2003.

Mearsheimer, John "The Inevitable Rivalry". *Foreign Affairs* 11-12 (2021):48-58.

Miller, Chris. *Războiul Cipurilor*, Bucuresti: Humanitas, 2023

Modelski, George. *Long Cycles in the World Politics*. London: Macmillan Press, 1987.

Modelski, George. Thompson, William R. *Seapower in Global Politics, 1494-1993*, Houndmills, London: MacMillan Press, 1988.

OECD, *Purchasing Power Parities - Frequently Asked Questions (FAQs)*. <https://www.oecd.org/fr/sdd/prix-ppa/purchasingpowerparities-frequentlyaskedquestionsfaqs.htm> (accesat pe 31.12.2021).

Office of the Secretary of Defence, *Annual Report: Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2023*. Washington DC: United States Department of Defense, 2022. <https://media.defense.gov/2023/Oct/19/2003323409/-1/-1/1/2023-MILITARY-AND-SECURITY-DEVELOPMENTS-INVOLVING-THE-PEOPLES-REPUBLIC-OF-CHINA.PDF> (accesat pe 06.02.2024).

Organski, A.F.K. *World Politics*. Second Edition, US: A. Knopf, Inc., 1968.

Organski, A.F., Kugler, Jack. *The War Ledger*, Chicago: Chicago University Press, 1980.

Peckol, James. K. *Introduction to Fuzzy Logic*, Hoboken, NJ: Wiley, 2021.

Roberta N. Haar, "Will China Replace the U.S. at the world's predominant power?".in Special Edition: Where is China headed?, *Atlantisch Perspectief*, 44, no.3(2020): 9-13.

Tiezzi, Shannon. "The New Silk Road: China's Marshall Plan?", *The Diplomat*, 6 noiembrie 2014. <https://thediplomat.com/2014/11/the-new-silk-road-chinas-marshall-plan/> (accesa pe 15.07.2023).

The People's Liberation Army, *A Modern Navy with Chinese Characteristics*, Suitland: The Office of Naval Intelligence, 2009.

The World Bank Data, "Research and development expenditure (% of GDP) - China, United States", data.worldbank.org, 27 noiembrie 2023.

<https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS?end=2021&locations=CN-US&start=2009&view=chart> (accesat pe 04.02.2024).

Tunsgj, Øystein. *The Return of Bipolarity in the World*. New York: Columbia University Press, 2018.

Wang Yiwei apud Shang, Huping. *The Belt and Road Initiative: Key Concepts*, Singapore: Springer, 2019.

Xuetong, Yan. *Leadership and the Rise of Great Powers*, Princeton: Princeton University Press, 2019.

Xi, Jinping, *The Governance of China*, Beijing: Foreign Language Press, 2014.

Xi, Jinping. "Bolstering Confidence and Jointly Overcoming Difficulties To Build a Better World". Discurs susținut în cadrul a celei de a 76-a Adunare Generala ONU, 21 septembrie 2023.

https://english.www.gov.cn/news/topnews/202109/22/content_WS614a9d11c6d0df57f98e0a81.html (accesat pe 06.07.2023)

You, Hellen. "Semiconductors and the U.S.-China Innovation Race", *Foreign Policy*, 16 februarie 2021. <https://foreignpolicy.com/2021/02/16/semiconductors-us-china-taiwan-technology-innovation-competition/> (accesat pe 11.01.2024)

Zakaria, Fareed. *Lumea Postamericană*, Iasi: Polirom, 2009.

Zhen, Liu. "China vows military operations around Taiwan in response to US House Speaker Nancy Pelosi's visit", *South China Morning Post*, 3 august 2022. <https://www.scmp.com/news/china/military/article/3187506/china-vows-military-operations-around-taiwan-response-us-house> (accesat pe 16.11.2023)

Zhi, Huilai, Li, Jinhai, Li, Yinan "Multilevel Conflict Analysis Based on Fuzzy Formal Contexts," in *IEEE Transactions on Fuzzy Systems*, Vol. 30, No. 12 (2022): 5128-5142. doi: 10.1109/TFUZZ.2022.3167789.

Zhu, Zhiquan. "Transition and US- China Relations: Is War Inevitable?", *Journal of International and Area Studies*, Vol. 12(1) (2005): 1-24.